

פרוטוקול מס' 18

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', י"א באדר א' תשל"ל - 17.2.70, בשעה 8.30

נ כ ח ר :

חברי הוועדה:

- י. ישעיהו - היו"ר
א. אנקוריון
ס. ביבי
ס. ברעם
י. גולן
א. הראל
א. זילברברג
י. נבון
י. נחושתן
ס. בסיל
א. עופר
א. וזיאל-נאור
י. רפאל

מוזמנים:

- ח. ליאור - מזכיר הכנסת
ז. שר - היועץ המשפטי של הוועדה

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: נ. רינגלר

סדר-היום:

- א. המלצה לבחירת מועמדים לוועדות המינוריים; לשופטים, לדיינים, לקאדים ולקאדי-מד'הב; קביעת מועד בחירתם בכנסת;
- ב. בחירת ועדת הפירושים;
- ג. בחירת ועדה לבדיקת ההצעות לתיקון בתקנון;
- ד. הצעת חבר-הכנסת מ. בן-פורת לתיקון סעיף 85 בתקנון;
- ה. הרכב ועדת המשנה לענין שכר חברי-הכנסת;
- ו. הצעת סיעת ע"מ לצרף נציג אחד לפחות של סיעה שאינה משתתפת בממשלה לדייוני ועדת הכספים בחוק התקציב;
- ז. השגת חבר-הכנסת שלום כהן על חלוקת הצעות לסדר-היום והצעות חוק פרטיות;
- ח. מכתבו של חבר-הכנסת שלום כהן נגד חבר-הכנסת מרדכי זר;
- ט. פניית חבר-הכנסת אורי אבנרי בדבר אי תקינות ההצבעה לגבי הצעת התיקון לחוק השבות (תיקון מס' 2), תשל"ל-1970.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מברך את חבר-הכנסת נבון לשובו

לשלום ולשובו לוועדה.

אני מברך את היושב-ראש להתמנותו ליושב-ראש הוועדה בזמן העדרי.

י. נבון:

היו"ר י. ישעיהו:

א. המלצה לבחירת מועמדים לוועדות המינויים: לשופטים, לדיינים, לקאדים ולקאדי-מד'הב; קביעת מועד בחירתם בכנסת.

בחירת המועמדים מתעכבת לפי בקשתן של הסיעות אף על פי שבישיבה הקודמת גמרנו אומר שהיום הוא התאריך האחרון לבחירה הסופית; אך לא נמצא בענין זה את הדין. הסיעות רוצות להתייעץ ביניהן ונזהג לפנים משורת הדין. אני מבקש שבשבוע הבא נסיים את הענין.

אינני סבור שבשבוע הבא נוכל לסיים את הענין, כי הוא נתון להחלטה בדרג גבוה,

י. רפאל:

בממשלה, ולא בסיעות.

היו"ר י. ישעיהו: הוועדה חייבת לנהוג כפי שהוטל עליה לנהוג: להמליץ על בחירת המועמדים לוועדות המינויים לשופטים, לדיינים, לקאדים ולקאדי-מד'הב. אם הממשלה רואה צורך לדחות את סיכום הענין הזה יוכלו הנבחרים הגזכחיים לוועדות להמשיך בתפקידם עד אשר ייבחרו המועמדים החדשים.

ב. בחירת ועדת הפירושים

רצוני לקיים התייעצות על הרכב ועדת הפירושים לפני שאגיש הצעה לאישורה של ועדת הכנסת. סעיף 123 (ב) קובע: "... ועדת הפירושים מורכבת מיושב-ראש הכנסת ושמונה חברי כנסת שייבחרו על-ידי ועדת הכנסת."

אני מבקש את ראשי הסיעות בוועדה להתכנס יחד איתי להתייעצות על הרכב ועדת הפירושים. אני מקווה שנגבש הצעה מוסכמת ונגישה לאישור הוועדה בישיבה הבאה.

סוכם:

יושב-ראש הוועדה יתייעץ עם ראשי הסיעות בוועדה על הרכב ועדת הפירושים. ההצעה שתגבש תובא לאישור ועדת הכנסת לישיבה הבאה.

ג. בחירת ועדה לבדיקת ההצעות לתיקון בתקנון

הוא הדין לגבי בחירת הוועדה לבדיקת ההצעות לתיקון בתקנון. אקיים התייעצות עם ראשי הסיעות ונגיש לישיבה הבאה הצעה מגובשת ומוסכמת על כולם.

סוכם:

יושב-ראש הוועדה יתייעץ עם ראשי הסיעות בוועדה על הרכב הוועדה לבדיקת ההצעות לתיקון בתקנון. ההצעה שתגבש תובא לאישור ועדת הכנסת לישיבה הבאה.

ד. הצעת חבר-הכנסת מ. בן-פורת לתיקון סעיף 85 בתקנון

סוגיה זו כוללת גם את הצעתו של חבר-

הכנסת בן-פורת.

היו"ר י. ישעיהו:

ה. הרכב ועדת המשנה לענין שכר חברי-הכנסת

יושב-ראש הוועדה לענין שכר חברי-הכנסת יהיה חבר-הכנסת מ. ברעם. 5 החברים מסיעת המערך יהיו: ר. ארזי, מ. ביבי, מ. ורטמן ו-מ. סורקיס; 2 החברים מסיעת גח"ל יהיו: א. רזיאל-נאור ו-צ. צימרמן; החבר מסיעת המפד"ל יהיה: י. רפאל; החבר מסיעת ל"ע יהיה: י. גולן; החבר מסיעת ע"מ יהיה: א. הראל; החבר מסיעת אג"י יהיה: ש.י. גרוס. סך הכל 11 חברים.

הוחלט: חברי ועדת המשנה לענין שכר חברי-הכנסת:

מ. ברעם	-	היו"ר:	א. הראל
ר. ארזי	:		מ. ורטמן
מ. ביבי	:		מ. סורקיס
י. גולן	:		צ. צימרמן
ש.י. גרוס	:		א. רזיאל-נאור
			י. רפאל

ו. הצעת סיעת ע"מ לצרף נציג אחד לפחות של סיעה שאינה משתתפת בממשלה לדיוני ועדת הכספים בחוק התקציב

אתמול שלח חבר-הכנסת מאיר אביזוהר - יו"ר סיעת הרשימה הממלכתית בכנסת - מכתב ליושב-ראש הכנסת, בזו הלשון: "בקשר להצעה המובאת היום להחלטה, לקיים את הדיון בחוק התקציב בוועדת הכספים, מבלי לחכות לגמר הקריאה הראשונה, ברצוננו להעמיד להצבעה תוספת האומרת שהכנסת מחליטה לצרף לצורך דיון זה לוועדת הכספים, נציג אחד לפחות של סיעה שאינה משתתפת בממשלה. מאחר והענין לא הועמד על סדר יומה של ועדת הכנסת, אנו מבקשים להעמיד הצעתנו להצבעה היום, יחד עם ההצעה המובאת על ידך. לא אתנגד להעברת ההצעה לדיון בוועדת הכנסת מחר בבקר. אם תדחה-וועדת הכנסת את ההצעה אנו שומרים לעצמנו את הזכות להעלות הסתייגות בישיבה קרובה."

יושב-ראש הכנסת העביר את מכתבו של חבר-הכנסת אביזוהר לדיון בוועדת הכנסת.

י. רפאל: ללא קביעת עמדה לעצם השאלה; אין זו הפעם הראשונה שסיעה מערערת בשאלה דומה. הועלתה שאלה דומה בנוגע לייצוג הסיעות בוועדת הכספים וכן בוועדת החוץ והבטחון ושאלה זו חוזרת כמעט בכל כנסת.

בהתאם לתקנון הכנסת אפשר לצרף חבר נוסף לוועדה רק אם קיימת הסכמה כללית של כל חברי-הוועדה. לכן, ללא יוצא מן הכלל; לכן נושא זה הוא עניינן של הסיעות ואינו נתון להחלטת ועדת הכנסת. אפילו אם ועדת הכנסת תמליץ פה אחד על צירוף חבר נוסף לוועדה מסויימת - אין כל תוקף להמלצתה.

לכן מציע אני להפנות את הנושא הזה לכתובת המתאימה.

היו"ר י. ישעיהו: אינני מתייחס לגופו של ענין. מבחינה פרוצדורלית רשאית ועדה קבועה להזמין לדיוניה משקיפים קבועים מנציגי הסיעות שאינן מיוצגות באותה ועדה, אם אין התנגדות לכך בוועדה. (סעיף 79 של תקנון הכנסת).

א. הראל: לא ייתכן שבשתי הוועדות הראשיות שלעיתים קרובות באות במקום המליאה - ועדת החוץ-והבטחון וועדת הכספים - תהיינה על טהרת הקואליציה הממשלתית. דבר זה אינו מתקבל על דעת סיעתנו. אנו מעלים כל הזמן את הבקשה לצרף נציג של סיעה שאינה משתתפת בממשלה לפחות לוועדת הכספים. זוהי עמדתנו ולא נוותר עליה. אין כל סיבה שלא יסכימו לכך, הרי לממשלה יש בלאו הכי רוב מכריע בוועדת הכספים.

א. אגודת יוני:

ברור שעלינו להחליט בהתאם לסעיף 79 לתקנון הכנסת. סיעת ע"מ תובעת השתתפות בוועדת הכספים, לכן פנייתה צריכה להיות נדונה בוועדת הכספים אשר תחליט בדבר.

היו"ר י. ישעיהו:

ההחלטה אינה נתונה בידינו, אלא בידי ועדת הכספים. אם לא תהיה התנגדות לכך בוועדת הכספים יוכל להצטרף לוועדה משקיף קבוע של אחת הסיעות שאינן משתתפות בממשלה.

הוחלט:

בהתאם לסעיף 79 לתקנון נתונה ההחלטה - לצרף נציג אחד לפחות של סיעה שאינה משתתפת בממשלה לדיוני ועדת הכספים בחוק התקציב - בידי ועדת הכספים.

ז. השגת חבר-הכנסת שלום כהן על חלוקת הצעות לסדר-היום והצעות חוק פרטיות

חבר-הכנסת שלום כהן שלח לוועדת הכנסת השגתו לגבי קבלת החלטה בוועדת הכנסת בדבר חלוקת הצעות לסדר-היום והצעות חוק פרטיות. הוא טוען כי החלטה זו חורגת מתקנון הכנסת ומהווה למעשה שינוי עקיף של תקנון הכנסת. שלחתי לחברי הוועדה העתק מהשגתו של חבר-הכנסת כהן. האם קראו החברים את ההשגה ומוכנים להתייחס אליה?

א. עופר:

אני מציע שנשמע את דעתו של היועץ המשפטי ונדחה את הדיון בעניין לישיבה הבאה.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעביר את המכתב לעיונו של היועץ המשפטי ובישיבה הבאה נקיים דיון בנושא.

הוחלט:

לדון בהשגתו של חבר-הכנסת שלום כהן על חלוקת הצעות לסדר-היום והצעות חוק פרטיות בישיבה הבאה.

ח. מכתבו של חבר-הכנסת שלום כהן נגד חבר-הכנסת מרדכי זר

חבר-הכנסת שלום כהן שלח מכתב לוועדת הכנסת בו הוא טוען, כי במהלך הוויכוח על הצעת אי האמון שהוגשה מטעם סיעתו קרא כלפיו חבר-הכנסת מרדכי זר: "חזור למצרים". קריאה זו, לדבריו, זכתה לפרסום ניכר באשר שודרה ב"שידורי ישראל" ונתפרסמה בכל העיתונים היומיים. כן מוסיף חבר-הכנסת כהן, כי חבר-הכנסת זר לא הסתפק בהשמעת קריאה זו במליאת הכנסת, אלא חזר עליה שעות אחדות לאחר מכן, בעת הדיון שנערך בעניינו בוועדת הכנסת. חבר-הכנסת כהן מציע לכנס את ועדת הכנסת ולהטיל על חבר-הכנסת זר את העונש הקיבוצי לפי סעיף 69 (ב) לתקנון הכנסת ולהורות להדפיסו מישיבות הכנסת למשך חמש ישיבות.

בדקתי את הפרוטוקול של ישיבת המליאה בנושא זה, וכן את הפרוטוקול של ישיבת ועדת הכנסת ולא מצאתי את קריאתו זו של חבר-הכנסת זר. אני מצייין עובדה זו שיש לה משמעות לגבי כל עצם העניין. הואיל וחבר-הכנסת זר נעדר מהישיבה, אולי צודק יהיה אם הבידור יתקיים בצנזרותו ובצנזרות חבר-הכנסת כהן. ועדה הכנסת אינה יכולה שלא להתייחס לפנייתו של חבר-הכנסת כהן.

ז. שר:

סעיף 69 של תקנון הכנסת אומר: "א) הפר חבר-הכנסת את הסדר בישיבות הכנסת, או שפגע בכבוד היושב-ראש, ושאי היושב-ראש להעמיד, ללא ויכוח, להצבעה להוציא את החבר מהישיבה, ואם היה צורך בכך - לתת הוראה להוצאתו בכוח." (ב) היתה הפרה חמורה, יובא העניין על-ידי היושב-ראש והסגנים לוועדת הכנסת, והיא רשאית להחליט על הרחקת חבר-הכנסת מישיבות הכנסת שמספרן לא יעלה על חמש, וזאת בין אם פעלו בנוגע אליו בהתאם לסעיף קטן (א) של סעיף זה, בין אם לא פעלו."

ז. שר:

סעיף 65 של תקנון הכנסת אומר: "(א) חבר-הכנסת חייב בזמן הישיבות לציית להוראות היושב-ראש"; "(ב) חבר-הכנסת שנפגע על-ידי החלטה, הערה או הוראה של היושב-ראש רשאי לערער לפני ועדת הכנסת; החלטת ועדת הכנסת תהא סופית."

היות ולא נתקיים אף אחד מהתנאים הנ"ל, לפי דעתי ועדת הכנסת אינה יכולה בכלל לדון בנושא.

י. זבון:

אחד מתחומי עניינה של ועדת הכנסת הוא: דיון בתלונות על חברי-הכנסת. (סעיף 12 (א) (1) של תקנון הכנסת). ועדת הכנסת בהחלט רשאית לדון בנושא זה.

א. אנקוריון:

אני בדעה שהתקנון, ככל שיהיה מושלם, לא יכול לראות מראש את כל האפשרויות ולקבוע הלכות ברורות לכל מקרה שיכול לקרות; לכן יש כמה סעיפים כלליים שנותנים לנו מרחב מסוים לדברים כאלה. כסעיפים הנוגעים לענין זה רואה אני את הסעיפים: 121 ו-122 של תקנון הכנסת. סעיף 121 אומר: "שאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון, תחליט בה ועדת הכנסת, והחלטתה תהיה תקדים מחייב כל עוד לא נתקבל על-ידי הכנסת תיקון בתקנון לענין זה." סעיף 122 אומר: "הכנסת לא תדון בשום ענין בצורת דיון החורגת מהוראות התקנון, או מהתקדימים, אלא אם כן דנה והחליטה ועדת הכנסת על-כך." הקוראת סעיפים אלה בנוסף למה שאמר חבר-הכנסת זבון: על ועדת הכנסת מוטל לדון בתלונות על חברי-הכנסת.

לגבי עצם הענין: הדיון צריך להתקיים בנוכחות חברי-הכנסת זר וכהן. יושב-ראש הוועדה עורך את שאלת קביעת העובדות. עלינו לשמוע את דבריו של חבר-הכנסת זר באשר לעצם הקריאה וכן כיצד מתייחס הוא לדברים, ייתכן שחבר-הכנסת זר יתנצל. עלינו לדון בנושא זה באופן אובייקטיבי ולהחליט בו לפי הענין, למרות כל הסערה שקמה בעקבות מעשהו של חבר-הכנסת כהן.

י. בחושתן:

באשר לצד הפורמלי: יהודי אמר ליהודי: "חזור למצרים" במליאת הכנסת. אני חושב שהגון יהיה לדון בענין בנוכחות שני החברים.

לעצם הענין: כל החברים שמעו את קריאתו של חבר-הכנסת זר ואין כל מחלוקת על כך. רצוני להציע לידידיו לסייע של חבר-הכנסת זר שייטיבו עימו אם יציעו לו להתנצל. על דבריו.

א. עופר:

ברור שהקריאה "חזור למצרים" אינה סימפטית. קריאות לא סימפטיות נקראות הרבה בכנסת ויושב-ראש הישיבה קובע אם הקריאה חרגה מהמקובל, או לא. אם הקריאה חרגה מהמקובל מציע יושב-ראש הישיבה למחקה מהפרוטוקול; הוא הדין בוועדה. על יושב-ראש הישיבה להגיב מייד, או לציין כי יגיב על הדברים מאוחר יותר.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מבקש לא להתייחס עתה לגופו של ענין, אלא רק לבירור השאלה אם ועדת הכנסת מוסמכת לדון בפנייתו של חבר-הכנסת כהן. אם נגיע לדעה אחידה שמתפקידה של ועדת הכנסת לדון בענין - הדיון ייערך בנוכחות שני החברים.

א. זילברברג:

קריאתו של חבר-הכנסת זר נאמרה פעם אחת ולא פעמיים, והיא נאמרה בישיבת ועדת הכנסת. חבר-הכנסת זר אמר לחבר-הכנסת כהן לאחר שקרע את תעודת הזהות: אם אינך מחשיב את תעודת הזהות אז תחזור למצרים; וחבר-הכנסת כהן ענה לו: מה שאל-פתח לא מצליח אתה בטח לא תצליח.

יש מקום לדון בתלונתו של חבר-הכנסת שלום בוועדת הכנסת, אף על פי שהדברים לא נאמרו כפי שנכתבו בעתונות.

א. רזיאל-נאור:

אני סבורה שוועדת הכנסת היא הכתובת לתלונות; עם זאת יודעת אני שאנו עומדים בפני תקופה חדשה, כי מי שיכול להעסיק את הכנסת ימים שלמים בכל מיני צורות מוכן להעסיק גם את ועדת הכנסת בתלונות שונות, אך אין לנו מנוס מכך. צריך אולי לקבוע, תוך כדי הבירור, מהם הדברים שוועדת הכנסת

א. רזיאל-נאור:

צריכה לטפל בהם. מקרה זה הוא יותר מעלבון אישי. אמנם חבר-הכנסת הוא בשר ודם ויכול לצאת מגדרו, אך יש סכרים שאסור לפרוץ אותם: אסור שיהודי יגיד דבר כזה לחברו וכל שכן ששליח ציבור יאמר זאת בכנסת.

אין מנוס מאשר לקיים בירור זה בוועדת

הכנסת.

א. הראל:

רצוני להעמיד את הנושא על מישור אחר, לא על מישור של עלבון אישי. כאשר דנו בענין קריעת תעודת הזהות היינו מעוניינים בעיקר שמקרה זה לא יחזור במקומות אחרים ובמידה רבה השגנו מטרה זו. כל האנשים שדיברו על קריעת ושריפת תעודת הזהות נרתעו מלעשות זאת.

הכנסת חייבת לדאוג להוצאת מלים כאלה

מהלכסיקון שלנו, כי אם מותר לומר דברים כאלה בכנסת יהיה הדבר מותר בכל מקום אחר. אסור שדברים כאלה ייאמרו בינינו, לא לגבי שום אדם בעולם ולא לגבי שום יהודי.

י. רפאל:

אינני יודע אם חבר-הכנסת זר אמר זאת במליאה. יכול להיות שהוא קרא קריאה זו רק בוועדת הכנסת שהיא סגורה לקהל. יש הבדל בין אמירת הדבר במליאת הכנסת ששייכותה פתוחה בפני הציבור והעיתונאים, לבין אמירת הדבר בוועדת הכנסת שהיא ועדה סגורה. בהקשר לכך ברצוני לציין כי גם ועדת הכנסת הפכה בשבועות האחרונים לוועדה פומבית: אחרי כל ישיבה בה היה ענין מסויים שנוי במחלוקת הופצו ידיעות מסולפות על כך בעיתון. לא כך היה המצב בעבר, היו מקרים בודדים, אך עתה מדליפים ידיעות כמעט אחרי כל ישיבה. לדעתי ישנן שתי אפשרויות: (1) להכריז על ישיבות הוועדה כעל ישיבות פתוחות ואז יוכלו העיתונאים בעצמם להיות נוכחים בישיבה ולדרוש על הצעשה; (2) לאסור על פוסטמים, פרט לפוסטמים שיושב-ראש הוועדה מוסר לעתונות.

היו"ר י. ישעיהו:

חבר-הכנסת רפאל, אתה עובר לנושא שכל הכבוד לו במקומו. הנושא של פתיחת או סגירת הוועדות לקהל הוא נושא הנוגע לוועדת הכנסת, לא רק לישיבותיה היא, אלא גם לישיבות יתר הוועדות; אך איננו דנים בנושא זה עתה.

מ. ביבי:

היו מקרים נוספים שחברי-כנסת "שלחו" חברי-כנסת אחרים לארצות אחרות והנושא לא הועלה על סדר יומה של ועדת הכנסת. אינני סבור שצריך לשלח חברי-כנסת, או כל אדם אחר, לארצות אחרות. אני חושב שענין זה צריך היה להסתיים בו במקום על-ידי תגובת יושב-ראש הישיבה. נושא זה לא צריך להיות נושא לדיונים. הענין צריך להיות מוסדר בין שני הצדדים ועלינו לדון בו בצרכותם.

היו"ר י. ישעיהו:

איננו קובעים עתה מאומה, אלא רק דנים בשאלה אם ועדת הכנסת מוסמכת לדון בתלונות כאלה. בזמנו היה סכסוך, פהוץ לאולם המליאה, בין שתי חברות הכנסת ודובר על הקמת בית דין גבוה שידון בתלונות כגון אלה, אך לבסוף סוכם שוועדת הכנסת היא המוסד שימלא את התפקיד הזה וכל חבר-הכנסת שיש לו תלונה על חבר כנסת אחר יוכל לפנות לוועדת הכנסת. השאלה המתעוררת עתה היא מוסמכות ועדת הכנסת להכנס לבירור תלונה על קריאה בישיבת המליאה, או שזה מתפקידו של יושב-ראש הישיבה. אנו חייבים ליתן את הדעת ולקבוע כלל וסיכום שישמשו תקדים למקרים נוספים. ברור שלגבי תלונות חברי כנסת על חברי כנסת - ועדת הכנסת היא הכתובה, אך כאשר מדובר על דיוני המליאה ששם המקום לכל מעגל התגובות ויושב-ראש הישיבה פוסק פסיקה שאינה מניחה דעתו של חבר-הכנסת - חבר הכנסת יכול לערער בפני ועדת הפירושים.

ז. שר:

יכול להיות שאני אשם בכל הויכוח שגלש למישור אחר כיוון שלא הסברתי טוב את גישתי. (א) אין ספק שוועדת הכנסת מוסמכת לדון בתלונות על חברי-הכנסת והתקנון לא פירש מה הם; (ב) בישיבה, יושב-ראש הישיבה הוא האחראי לישיבות והוא הפוסק בכל נושא; (ג) גם אם קבע התקנון שוועדת הכנסת אחראית לדון בכל נושא התלונות - הוא לא פירש. (ד) לחברי-הכנסת

ז. שר:

זר וכהן הזכות להיות נוכחים בישיבה, אין דנים אדם שלא בפניו; (ה) אין לוועדת הכנסת שום סמכות, על-פי התקנון, להטיל סנקציות, אלא רק להגיע להחלטה. דברים אלה טעונים הבהרה ותוך כדי הדיון בתקנון ישקלו אותם.

מכתבו של חבר-הכנסת כהן נוסח כדוגמת מכתבו של יושב-ראש הכנסת לחבר-הכנסת כהן. (הקריא את הטכתב). במכתב מתאר חבר-הכנסת כהן את העובדות; חורף משפט: קובע שזוהי הפרה חמורה; וכפי שיושב-ראש הכנסת החליט להרחיק את חבר-הכנסת כהן מחמש ישיבות של הכנסת, מציע חבר-הכנסת כהן להרחיק את חבר-הכנסת זר לחמש ישיבות של הכנסת. אילו היה חבר-הכנסת כהן מבקש את ועדת הכנסת לדון בתלונתו - אני משוכנע שלוועדת הכנסת היתה הסמכות לכך. התקנון לא ברור בנקודה זו. סמכות ועדת הכנסת משתרעת גם על עניינים רבים שנעשים בתוך המליאה; אך מכתבו של חבר-הכנסת כהן, כפי שהוא, הוא למעלה מאשר תלונה, יש בו דרישה לפעולה מסויימת מאת ועדת הכנסת ובפנייתו זו של חבר-הכנסת כהן אין ועדת הכנסת יכולה לדון.

היור"י. ישעיהו:

איינצי מצטער על הויכוח שהתפתח בוועדה, הויכוח חשוב לי לגבי לימוד התקנון ולגבי לימוד סמכויות הוועדה. אני מציע שלא נכנס לדקדוקי ניסוח על מכתבו של חבר-הכנסת כהן. אני רואה את ענין התלונה כעיקר. במכתבו של חבר-הכנסת כהן יש שתי תלונות: (1) לגבי הקריאה במליאת הכנסת; (2) לגבי הקריאה בישיבת ועדת הכנסת. עלינו להתייחס לפנייתו מתוך הסמכות והחובה המוטלת עלינו לדון בתלונות של חברי-הכנסת, על אף דבריו המחוצפים.

לגבי מליאת הכנסת: אני מבקש שנסכם והסיכום יתקבל כהחלטה של ועדת הכנסת. אם לא בחליט היום - נשקול עוד בדבר. נראה לי שכל הדברים הנאמרים במליאה מסתיימים במליאה, ואם יושב-ראש הישיבה רואה בדברים הפרה חמורה הוא מגיב על כך מייד ומבקש את חבר-הכנסת, באותו רגע, לחזור בו מדבריו; אך אם תהיה זו הפרה חמורה יכול יושב-ראש הישיבה להפנות את הענין לוועדת הכנסת ורק אז תוכל ועדת הכנסת לדון בענין.

לגבי דברים הנאמרים בוועדת הכנסת:

הענין מצטמצם צימצום גמור. אני מציע להזמין לישיבה הבאה את חבר-הכנסת כהן ולהבטיח השתתפותו של חבר-הכנסת זר. אנו נדון בענין, אם הוא בכלל נאמר, כדין דיוני ועדת הכנסת שהיא ועדה סגורה.

א. רזיאל-נאור:

אני בעד מתן סמכות הצו בעת מהתקנון לוועדת הכנסת לברר תלונות על חברי-הכנסת, אך לאחר ששמעתי את נוסח מכתבו של חבר-הכנסת כהן רצוני להזכיר ליושב-ראש ולצו שיש סעיף אחר בתקנון המתייחס לשאלות אשר בו נקבע הנוסח כיצד צריך חבר-הכנסת לדבר בכנסת. אני בהחלט מתנגדת לקריאת הביניים של חבר-הכנסת זר, אך התיאור, הכינויים והביטויים המלווים את מכתבו של חבר-הכנסת כהן אינם יכולים להשמע בכנסת. עלינו קודם כל לבקש את חבר-הכנסת כהן לערוך את מכתבו מחדש בלי שמות תואר ובלי קריצת משפט. כאשר יובא מכתבו בצורה המתוקנת הוא יהיה ראוי להיות נשקל בוועדת הכנסת. מכתבו הוא עלבון על עלבון. כללי ההתנהגות בתקנון חלים על הכל.

א. הראל:

צדקו דברי חברת-הכנסת נאור: אם חברת הכנסת פונה לצו עדה בבקשת צדק עליו לפנות בצורה הנכונה; אך עלינו להתייחס לנושא זה בדרך של הוצאת המלים הללו מהלכסיקון שלנו ויש למצוא צורה נאותה לקיים בירור בענין זה.

באשר לדבריו של יושב-ראש הוועדה לגבי

הקריאה במליאת הכנסת: יכול להיות שיושב-ראש הכנסת לא שמע את קריאתו של חבר-הכנסת זר, או שלא הבין באותו רגע את משמעות הענין; אם כן מדוע לא נברר את הענין? אני מציע שלא נמהר לפסוק בענין זה.

א. אנטוניו:

לא הייתי חוזר לבקש את רשות הדיבור לולא העמדת את הענין על הצד הפרינציפיוני של ישיבות הכנסת. אני עומד על הדברים שאמרתי בראשית הבירור.

א. אנקוריון:

אינני דואג כלל לחבר-הכנסת זר, אם קרא או לא קרא קריאה זו, חזקה עליו שהכל יבוא על מקומו בשלום; אנו דנים על כך אם לקיים גירור בענין זה בהתחשב עם העובדה שחלק מהתלונה מתייחס למה שקרה במליאה; אני תומך לגמרי בעמדתה של חברת-הכנסת נאור שעל הפונה בתלונה לפנות בצורה נאותה; חבר-הכנסת רפאל דיבר על פוטביות הענין: גם אם הוועדה סגורה לקהל וחבר-הכנסת רואה צורך להתלונן על דברים שנאמרו בוועדה - אין לחסום את הדרך בפני תלונות. ועדה המונה 19 חברים זה גם כן פוטבי.

לגבי הקריאה במליאת הכנסת: סעיף 63 של תקנון הכנסת אומר: "(א) נאום מעל במת הכנסת לא יכיל איזכור דעה או עמדה של שר, של חבר-הכנסת או של סיעה בכנסת שהשמיעו בוועדות הכנסת; הגבלה זו לא תחול אם נוסחו הדעה או העמדה בוועדה כהצעה או כהודעה של שר, של אותו חבר הכנסת או של אותה סיעה, למליאת הכנסת. (ב) נאום מעל במת הכנסת לא יכיל איזכור שיחה שהתנהלה בין חבר-הכנסת לבין שר או בין חבר-הכנסת לבין חבר הכנסת אחר." סעיף זה כולל את ענין הפגיעה בכבוד אחד החברים. בתגובה לקריאת הביניים של שר המשפטים לעבר חבר-הכנסת אבנרי: "אתה שקרן", העיר יושב-ראש הישיבה לשר המשפטים לנסח אחרת את קריאת הביניים שלו והשר תיקן נוסח קריאתו. סעיפים 64, 65, 66 והלאה, של תקנון הכנסת מדברים על הערה לנואם, ציות להוראות וקריאה לסדר שלוש פעמים. לפי דעתי מוצה הענין ואין טעם שאנו נאמר, כי למרות שחבר-הכנסת ציית ליושב-ראש עוד נקיים משפט בכתלי הוועדה, דבר זה לא נראה לי; אך מה הדין לגבי העובדה שחלק מחברי-הכנסת כן שמע את הערתו של חבר-הכנסת זר, וחלק אחר - לא שמע, ויושב-ראש הישיבה לא העיר על הקריאה, האם חסומה במקרה זה הדרך לתלונה, או לא? אני חושב שבמקרה זה חבר-הכנסת כהן הוא אחו האחרונים שיכול להיעלב מקריאה זו. אם חבר-הכנסת כהן ינסח את מכתבו בצורה נימוסית יותר, אינני סבור שצוכל לסרב לקיים דיון בנושא.

י. נבון:

בקשתי היא לא להזמין לשבוע הבא את שני הצדדים לדיון בנושא זה וכן לא לקיים עדיין את הדיון בנושא זה, משום שעל-ידי קיום הדיון אנחנו פוסקים משהו שאיננו בשלים לו. יש עדיין איזה שהוא פער, שטח הפקר, שלא כוסה עדיין: מה קורה כאשר יושב-ראש הכנסת, או סגן יושב-ראש הכנסת אינם מעירים על דברים שנאמרו במליאה.

אני מציע שלא נסכם את הנושא ולא נסכם גם את הדברים שנאמרו בוועדה. לא נקבע הלכה בענין, אחרת יהווה הדבר תקדים. גם סירוב לדון בתלונה קובע הלכה. ייתכן שקיים שלב ביניים שבו יש ליושב-ראש הישיבה מה לעשות. אני משאיר זאת למחשבה עד לישיבה בה נדון בענין. לפי סעיף 63, שהקריאה חבר-הכנסת אנקוריון, יושב-ראש הישיבה יכול היה להעיר מייד ויכול הוא עוד להעיר על כך. יכול להיות שיושב ראש הישיבה יאמר כי לא שמע את קריאתו של חבר-הכנסת זר, או שיאמר כי שמע את הקריאה, שקל בענין, אך החליט שלא לגרום סבל לחבר-הכנסת זר.

אני מציע שבשבוע הבא נביא דעות מובנות יותר לאחר שהחברים יתייעצו בענין. כן חוזר אני על הצעתי שלא להזמין לישיבה הבאה את שני הצדדים.

א. זילברברג:

אני מבקש מהיושב-ראש להחזיר את המכתב, בגלל אופן ניסוחו, לחבר-הכנסת כהן.

הי"ר י. ישעיהו:

אני מציע להשאיר את כל הענין תלוי ועומד, לרבות ההצעה להחזיר את המכתב

לחבר-הכנסת כהן.

הוחלט:

לדחות את הדיון בנושא לישיבה הבאה.

היו"ר י. ישעיהו:

ט. פניית חבר-הכנסת ארזי אבנרי בדבר אי תקינות ההצבעה לגבי הצעת התיקון לחוק השבות

הבר-הכנסת אבנרי שלח מכתב בזו הלשון:
1. נוכח גילוייו של חבר-הכנסת שוסטק לגבי אי-תקינות ההצבעה שנעשתה בפליאת הכנסת לגבי הצעת התיקון לחוק השבות, אני מבקש את ועדת הכנסת לפסול את ההצבעה שנערכה, ולהורות על עריכתה מחדש. 2. טעויות מן הסוג שאירעו כאן - אסור לעבור עליהן לסדר-היום ויש גם לבדוק כיצד אירעה הטעות הנדונה. 3. מכל מקום, מה שנרשם בפרוטוקול לגבי תוצאות ההצבעה אינו תואם - נוכח גילוייו של חבר-הכנסת שוסטק - את המציאות, ויש על-כך לתקן את הטעון תיקון."

רצוני להפנות את תשומת-לב החברים לסעיפים 60 ו-61 של תקנון הכנסת. סעיף 60 אומר: "(א) מצביעים בהרמת ידיים. (ב) על-פי דרישת עשרים חברים הכנסת לפחות, או על-פי דרישת הממשלה, תיערך הצבעה אישית או הצבעה חשאית בכתב; ; סעיף 61 אומר: "(א) ראיה היושב-ראש, כי ההצעה שהוצגה להצבעה זכתה ברוב או נדחתה ברוב, אין סופרים את הקולות. (ב) לא היו תוצאות ההצבעה ברורות ליושב-ראש, יספור את הקולות מזכיר הכנסת או אחד מסגניו. (ג) החליט היושב-ראש, על דעתו או לפי דרישת אחד מחברי הכנסת, שספירת הקולות תיעשה על-ידי מוני קולות מבין חברי-הכנסת, יקבע היושב-ראש שניים או יותר מבין חברי הכנסת ויטיל עליהם את ספירת הקולות."

הדרישה לספירת הקולות מחדש צריכה להיות בשעת ההצבעה וגם החלטת יושב-ראש הכנסת להעמיד מונים צריכה להיות בשעת ההצבעה. בקשתו של חבר-הכנסת אבנרי היא לחזור על ההצבעה לאחר שיושב-ראש הכנסת הודיע כבר על תוצאות ההצבעה. לפי משמעות הסעיפים בתקנון ענין תוצאות ההצבעה הוא דיסקרציה של היושב-ראש בכל מקרה ואם מעדערים על תוצאות ההצבעה העדעור צריך להתברר בשעת ההצבעה.

ז. שר:

רצוני להפנות תשומת ליבכם: (א) לסעיף 5 של התקנון הקובע את תפקידי יושב-ראש הכנסת: "יושב-ראש הכנסת ינהל את ענייני הכנסת, ייצג אותה כלפי חוץ, ישמור על כבודה, על סדר ישיבותיה ועל קיום תקנונה; הוא יושב-ראש בישיבות הכנסת, ינהלן, יעמיד את השאלות להצבעה ויקבע את תוצאותיה וכן התוצאות של כל הבחירות המתקיימות בכנסת." ; קביעת תוצאות ההצבעה בתונה בידי יושב-ראש הכנסת; ; (ב) יש אפשרות בכמה מקרים, כאשר מספר המצביעים אינו ברור, קיים טעו חילוּפּי - אלטרנטיבה כיצד לפתור את הבעיה - יושב-ראש הכנסת קובע שספירת הקולות תיערך על-ידי מוני קולות מבין חברי-הכנסת. (סעיף 61(ג)).

לכן אין אפשרות לפנות ליושב-ראש ועדת הכנסת בענין ערעור על החלטת הצבעה בכנסת.

א. אנטוריון:

אני תומך בדברי היועץ המשפטי. סעיפים 60 ו-61 של תקנון הכנסת פותרים את הבעיה. התקנון אינו כולל אפשרות של רביזיה למחרת היום על הצבעה שנתקבלה בכנסת. בספירת קולות יכולות לחול גם טעויות ויש לתקן באותה עת. לאחר שההצבעה נתקבלה אין אחריה ולא כלום - היא תיקבע כתוצאה הסופית.

מ. נסים:

לא הייתי מציע שניצור בענין זה תקדים מסויים. הענין טעון שיכול. קורה לעיתים שההצבעה היא על חודו של קול ואל לנו לפסוק הלכה בענין זה שמא יוצר תקדים. מכתבו של חבר-הכנסת אבנרי מסתמך על גילוייו של חבר-הכנסת שוסטק וחבר-הכנסת שוסטק הודה שאינו מטיל כלל ספק בכך שהיה רוב גדול בעד הצעת הממשלה; לכן ענין זה אינו מעשי.

אני מציע סיכום כזה: כיוון שחבר-הכנסת אבנרי מסתמך על גילוייו של חבר-הכנסת שוסטק לגבי אי תקינות ההצבעה, דוחה ועדת הכנסת את פנייתו של חבר-הכנסת אבנרי מבלי שנכנסה לענין בקשתו לפסול את ההצבעה שנערכה.

י. נבו: כיוונתי לדעתו של חבר-הכנסת נסים: אל נפסוק הלכה בענין זה. יושב-ראש הישיבה קובע תוצאות ההצבעה ואין לאחריה ולא כלום. נניח שנערכה הצבעה והתוצאה היתה בהפרש של קול אחד, ערעור על הצבעה כזאת עלול לשנות את תוצאות ההחלטה. זהו ענין רציני שיש לשקול אותו. יושב-ראש הישיבה עלול לטעות בספירת הקולות ואפילו מונים מבין חברי-הכנסת עלולים לטעות.

אני מציע לדחות את פנייתו של חבר-הכנסת אבנרי מבלי לקבוע עמדה לגבי הענין העקרוני אם יש לפסול את ההצבעה שנערכה, כי שום תוצאה מעשית לא תהיה.

היו"ר י. ישעיהו: עלינו להחליט החלטה ולא לתת נימוק כזה.

י. גולן: לדעתי התקנון הוא ברור לגמרי בענין זה. חבר-הכנסת שוסטק היה בין הנמצעים ובכל זאת בא להוכיח שהיו תומכים רבים יותר בהצעת החוק מאשר למעשה. זו אינה בעיה מעשית. הדיסקרציה של יושב-ראש הכנסת מודגשת ובמקרה זה עוזר לנו הדבר. ועדת הכנסת יכולה לטעון כנגד חבר-הכנסת אבנרי שהרשות ניתנה בידינו לבקש הצבעה חוזרת, או לבקש מינוי מונים מבין חברי-הכנסת, אך כיון שלא ביקש זאת בשעת ההצבעה - התוצאה שקבע יושב-ראש הישיבה היא סופית.

ח. ליאור: לאחר שקיבל יושב-ראש הכנסת את מכתבו של חבר-הכנסת שוסטק, הזמינו יושב-ראש, שוחח עימו והוסכם ביניהם שיושב-ראש הכנסת יכתוב לחבר-הכנסת שוסטק מכתב על הדברים שהוסכמו ביניהם, וזהו נושא המכתב: "בהמשך לשיחתנו שנתקיימה היום לאחר שקיבלתי את מכתבך שבו אתה מפנה את תשומת לבי לתקלה, שלדעתך נפלה בהצבעה בכנסת, בתום הקריאה הראשונה בחוק השבות (תיקון מס' 2), תש"ל - 1970, הריני לחזור בכתב על מה שהיה מוסכם בינינו באותה שיחה, כי אינך פוסל את ההצבעה. אינך מטיל ספק כלל בכך שהיה רוב גדול בעד הצעת הממשלה, אתה אף סבור שמספר המצביעים בעד הדיון היה גדול באחד מכפי שנקבע בפרוטוקול; לעומת זאת נראה היה לשנינו כי במנין הנמצעים נפלה טעות. קיבלתי עלי לבדוק את הענין ואף לדאוג לכך שלהבא לא יישנה מסגה מצער כזה."

רצוני להזכיר לחברי הוועדה, כי נערכו הצבעות בהן ביקשו חברי-הכנסת הצבעה חוזרת וכן מינוי מונים, יושב-ראש הישיבה נענה לבקשות ורק לאחר ההצבעה הרביעית קבע יושב-ראש הישיבה את ההחלטה שנתקבלה.

בהצבעה שנערכה לגבי הצעת התיקון לחוק השבות חלה תקלה: ספרתי את קולות המצביעים. כאשר נתבקשו חברי-הכנסת שהצביעו נגד החוק להוקיד ידיהם, כנראה שהמשיכו להצביע וכך ספרתי 23 נמצעים במקום 18 נמצעים.

היו"ר י. ישעיהו: ההחלטות המתקבלות בכנסת צריכות להיקבע סופית באותה ישיבה, אחרת מי יודע לאן נגיע - נקבל פניות על טעויות שחלו בהצבעות כעבור חודש; לכן תשובתנו לחבר-הכנסת אבנרי תהיה: החלטתו של יושב-ראש הכנסת, לגבי קביעת תוצאות ההצבעה, היא סופית. יושב-ראש הישיבה השיב לחבר-הכנסת שוסטק תשובה שהוסכמה ביניהם.

הנחלט: הוועדה דנה בפנייתו של חבר-הכנסת אורי אבנרי בדבר ההצבעה שנערכה לגבי ההצעה להעביר את חוק השבות (תיקון מס' 2), תש"ל-1970 לדיון בוועדה והגיעה למסקנה, כי בהתאם לאמור בסעיפים: 5, 60 ו-61 של תקנון הכנסת - החלטתו של יושב-ראש הכנסת, לגבי קביעת תוצאות ההצבעה, היא סופית.